

Et forsvar for den tætte organiske by

Arkitekten Karsten Pålsson anviser med eksempler, hvordan man laver byer, så de bliver rare at være i for mennesker.

Karsten R.S. Ifversen

Karsten Pålsson: *Humane byer*. Bogværket, 272 sider, 285 kroner.

Bogen 'Humane byer' giver både en advarsel mod dårlige byer og en opskrift på gode. Den tager udgangspunkt i den europæiske by, og hvordan man bevarer og udbygger dens kvaliteter, hvordan man reparerer dens fejl, og hvordan man undgår at kopiere amerikansk byspredning med 'gated communities' og afsidesliggende shopping malls eller at ødelægge den humane skala med asiatiske højdespring i boligbyggeriet.

Forfatteren Karsten Pålsson er arkitekt og har siden 1980'erne arbejdet med byfornyelse. Hans bog er således baseret på egne erfaringer og indsamling af materiale fra studierejser og udvalgt eksempelmateriale på gode byudviklinger, og det er her, den får sin autoritet.

Det er en bog, der vil give nogle forholdsvis enkle løsninger til politikere, der sidder med svære opgaver.

Ghettodannelse og byspredning er udfordringer, som storbyer står over for, og medicinen er »tættere byer med byrum og bygninger i menneskelig skala og rehabilitering af byernes centre«.

HANS OPSKRIFT ligner det, vi ser ske i Sluseholmen, på Nordhavn og i omlægningen af Vester Voldgade og Thomas B. Thrigesgade i Odense. Nye byområder udvikler man bedst i forlængelse af den tætte by og med en varieret karrebebyggelse på 4-6 etager. Man skal have direkte udgang fra opgange til offentlig vej, og man skal have små sluttede byrum og brudte gadeforløb. Der skal være blanding af erhverv og butikker og udadvendte stueetager.

Det er svært at være uenig, den gode by handler om at skabe en høj kvalitet i det offentlige rum, som blandt andet kommer af klare skel mellem offentligt og privat, som den tætte karrestruktur leverer. Det er den fysiske planlægning,

Pålsson skriver om, men der er naturligvis også sociale og økonomiske årsager til, om et nyt bykvarter bliver vel fungerende eller ender som en ghetto af den ene eller anden slags.

BOGEN INDLEDER med en historisk gennemgang af den europæiske bys udvikling, og selv om det i sig selv er en fin redegørelse, fremstår den i bogens forløb som et unødvendigt akademisk pligtstykke. Da der ikke bliver refereret til historien i bogens anden, længste og væsentligste del med anvisninger og eksempler på nye byudviklingsprojekter, visner den første dels betydning.

Budskabet i 'Humane byer' er da hverken nyt eller kontroversielt. Hans synspunkter og indsigter står på skuldrene af modernitets- og modernismekritikere fra Camillo Sitte i Wien i slutningen af 1800-tallet over Jane Jacobs i New York i 1960'erne og til Jan Gehl i Danmark fra 1970'erne til i dag. Ideen er, at der er en særlig skala, der passer til mennesker, og som man må respektere i byudviklingen. Bliver der for langt fra boligen til gaden, mister man kontakten mellem byens beboere.

Det er selve anvisningsdelen, oplistningen og samlingen af eksempler, der udmærker bogen. Den henvender sig som et værktøj til professionelle bybyggere, men almindeligt interesserede kan sagtens læse med.

karsten.ifversen@pol.dk

GADELIV. På Passeig de Sant Joan i Barcelona blev i 2012 en 50 meter bred færdselsåre omdannet til en 50 meter bred fælled med træer fik følgeskab af nye og en dobbeltrettet cykelsti etableret i midten af kørebanen. De inderste

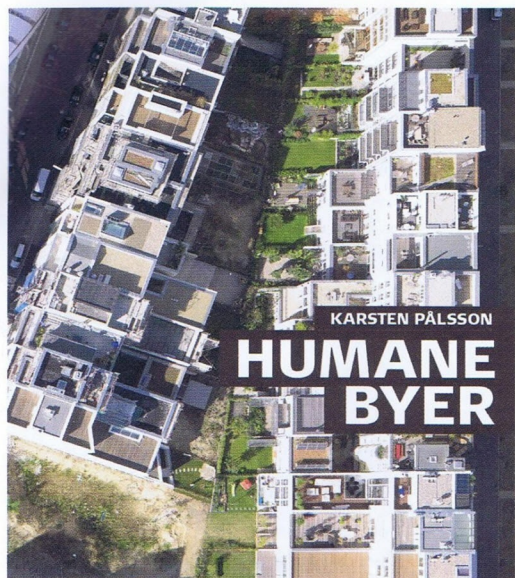
SIGURD

FORTÆLLER

ØBRO & TORNBJERG

DIGTEN

BOGANMELDELSER

HUMANE BYER - BYRUM OG BEBYGGELSE

Af Karsten Pålsson. Udgivet 29. september 2016 på Forlaget Bogværket. 272 s., rigt illustreret, stort format, hollandsk bind. Pris: 285 kr.

"Dansk arkitekt vil gøre op med højhustankegangen", skrev Børsen den 5. oktober i anledning af udgivelsen af denne bog, som man da vist også roligt kan kalde en programklæring imod det omsiggribende højhusbyggeri. Men det er vel at mærke en sagligt underbygget og vel-formuleret afstandtagen, der er tale om.

I sit flot udformede og smukt layoutede værk gennemgår Pålsson først kort de europæiske byers historie og særkende, som prægedes af homogenitet med bebyggelse langs gader i behersket skala og med intime byrum, et mønster der blev brudt af modernismens fortalere med Le Corbusier som hovedkraften. Det betød, tilsigtet eller ej, voldsomme ødelægger af historiske bykerner verden over.

Siden 1960'erne har en modbevægelse under sloganet "humane byer" søgt at stoppe den omkalfatrende udvikling ved at genoplive gamle byplanmæssige principper.

Gennem talrige eksempler på nye byggeprojekter fra hele Europa viser Pålsson (selv ansvarlig for nogle af disse projekter), at det kan lade sig gøre at skabe byer eller bykvarterer, som det er til at holde ud at være i, enten som beboer eller turist. Forbedringerne kan ske ved infill (ek-

sempler fra Barcelona, Paris, Hamburg og København), udynding (eksempler fra Berlin, Barcelona og København, transformation (eksempler fra Madrid og København) eller rekonstruktion (som i Odense). Afgørende er en velovervejet og historisk forankret tilgang til projekterne, hvor, vil jeg lægge til, bygherren ikke sætter sig selv i centrum.

I udviklingslandene er man stort set ikke kommet længere end til børnesygdommene, byplanmæssigt set, med højhusbyggeri udenom de historiske bykerner, drevet af økonomiske interesser, fordi det er profitkabende på kort sigt og muligt i lyset af en svag offentlig byplanlægning, men, høv, er det ikke også tilfældet i København i dag? Jo, er svaret fra Pålsson, som derfor ønsker "håndfaste krav til fremtidige byggeprojekter".

Man må meget håbe, at denne bog bliver udbredt ikke blot som "en faglig brugsbog", som Pålsson beskæmt omtaler den, men også som et inspirerende redskab for alle dem, der ønsker en udvikling af vore købstæder og andre historiske byer, hvor fornøjelse, hvis den er nødvendig, sker i respekt for bestående, menneskelige kvaliteter.

Køb den - du vil ikke fortryde!

Helge Torm

” Vi sikrer og udvikler den byggede kulturarv

- Bygningssyn
- Handlingsplaner
- Restaurering
- Energooptimering
- Genanvendelse
- Historisk redegørelse

Center for
Bygningsbevaring
4596 9990
info@bygningsbevaring.dk
www.bygningsbevaring.dk

BYGNINGSBEVARING
RAADVAD

Tilmeld dig vores
GRATIS nyhedsbrev!

Du får en bred faglig viden på

Licitationen

Byggeriets Dagblad

www.licitationen.dk

BOGANMELDELSE

Højdeskræk kan være på sin plads

Gennemarbejdet, solidt faglig og stærkt passioneret bog om alle tiders bedste byplanlægning.
Humane Byer udkommer i dag

Af Peter Kargaard
kargaard@licitationen.dk

MENNESKEVENLIGT Byer og deres indretning samt mere eller mindre organiske vækst har i årtusinder fascineret os.

Hvad er det ved en bys indretning, gadeforløb, bygninger og deraf afledte atmosfære, der beriger os eller frastøder os?

Det har arkitekten Karsten Pålsson rigtig gode bud på i sin bog Humane Byer, der udkommer i dag.

Over 271 farvespækkede, informative og indbydende sider fortæller han byernes historie, - de vellykkede og de katastrofale fejlskud - og giver ud fra en solid faglighed bud på, hvordan arkitekter, byplanlæggere og borgere kan være med til at sikre trygge og indbydende nye byområder.

Det sker ved at styrke den klassiske

bys princip, nemlig tæthed, intimitet, tryghed, sammenhængende byrum, adgangsorienteret mod offentlige gader og "eyes on the street" - hvilket ikke kan lade sig gøre fra 10. etage, pointerer han flere steder.

Han argumenterer for, at der ikke er faglige argumenter for at bygge i højden.

"Faktisk viser undersøgelser, at mennesker foretrækker den tætte, lave by, den klassiske europæiske by", skriver han, og opregner flere katastrofeeksempler på modernismens arkitekter, der i amokløb efter en ny tid gjorde langt mere skade end gavn. Med en række især europæiske byer som eksempler, bliver læseren guidet rundt i en verden af menneskeskabt harmoni - eller det modsatte.

Sætter brand over styr

Karsten Pålsson har arbejdet som arkitekt i 35 år og er med sit forsvar for den menneskevenlige by i human skala godt

i tråd med mange af de tanker, som også Jan Gehl gennem årtier har gjort sig til talsmand for.

Pålssons arbejdsområder er byfornyelse, bevaring samt transformation af boligkarréer og bygninger.

Det er derfor med en vis vægt, at han i bogen påstår, at en by som København, med sin lave middelalderby, sine slanke tårne og sit værdifulde egenart er ved at sætte sit "brand" over styr.

"Uden om den historiske bykerne skyder højhuse op, drevet af kortsigtede økonomiske interesser, og gjort muligt i lyset af en svag offentlig planlægning. Det mønster, som kendetegner byer i udviklingslande, ses nu også i København", skriver forfatteren i sit forord til bogen.

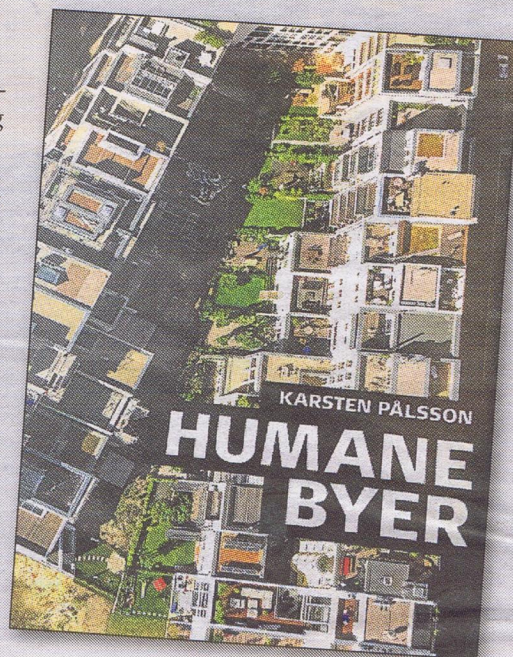
Lyder det skingert. Egentlig ikke. Man behøver blot gå en tur i nogle af de byer, som bogen besøger: København, Barcelona, Stockholm, Paris, Lyon, Madrid og Budapest.

Her kommer vi både gennem himmel og helvede. Fra de vildeste ghettoer med forvoksede boligmaskiner - helt vokset ud af enhver menneskelig skala og ud tænkt af Le Corbusier og hans ligesindede - til de grønne og mest intime byrum, hvor biler, motorcykler og knallerter har tabt kampen til cykler og fodgængere. Og ikke et øjeblik for tidligt.

Den bevarende fornyelse

Forfatteren er med sin bog, der i høj grad er tænkt som en brugs- og undervisningsbog for kommende arkitekter, en stor fortæller for den bevarende fornyelse.

"Det er nøglen til at fastholde byens identitet".

Er det bagstræberisk og gammeldags romantisk? Måske. Der findes også vellykkede eksempler på højhuse.

Men i sin skarpe kritik af al vokseværk, der camoufleres som kreative nyskabelser, er Pålsson både forfriskende og underholdende.

"Der findes ingen standardrecepter", indrømmer forfatteren.

Men det mindste man kan forlange er at stille krav om en mere kvalificeret offentlig planlægning af nye fælles byrum, med håndfaste krav til fremtidige byggeprojekter.

Bogen fremviser tilstrækkeligt med "visioner" fra 1920'erne og 30'erne, der heldigvis aldrig blev til virkelighed. Humane Byer hjælper hukommelsen på glem. Byplanlægning bør være det modsatte af historieløshed.

I Barcelona er der indrettet opholdsmuligheder mellem fortov og kørebane. (Foto fra bogen: Adria Goula)

Licitationen

Alt om byggebranchen.

- Nyheder fra byggebranchen
- Overblik over licitationer
- Dybdgående tematillæg

FÅ AVISEN
EN MÅNED,
KUN KR.

99,-

Bestil på:

licitationen.dk/tilbud

Specialdesignede løsninger

Weholite teknologien giver unikke design muligheder, baseret på kundens behov

Kontakt Projektafdelingen for pris og design

Uponor Infra A/S | www.uponor.dk/infra | Tlf. 46 40 53 11

GRUNDVANDSSÆNKNING BRØNDBORING RENSNING AF GRUNDVAND

- Nedboring af sugespids
- Nedspuling af sugespids
- Nedfræsning af dræn til 6 m
- Udlejning af pumpemateriel
- Udlejning af generatorer m. overvågning og alarmanlæg
- Udlejning af mobilt rensningsanlæg

VI KOMMER
OVER HELE
LANDET

Bent & Lønne

Ribe: 75 42 08 82

BRØNDBORING www.blborer.dk